Mekong Watch
3F Aoki Building 1-12-11 Taito
Taito-ku, Tokyo 110-0016 Japan
E-mail: info@mekongwatch.org
Website: http://www.mekongwatch.org

3S Rivers Protection Network
Okantuel Village
Bueng Kanseng Sangkat
Banlung,Ratanakiri,Cambodia
E-mail: info@3spn.org
Website: http://www.3spn.org

គម្រោងទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ នៅភាគឦសាននៃប្រទេសកម្ពុជា

គម្រោងទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ (LS2) គឺជាទំនប់មួយដែលនឹងត្រូវសាងសង់នៅលើទន្លេសេសាន ក្នុងស្រុកសេសាន ខេត្តស្ទឹងត្រែង ប្រទេសកម្ពុជា ដែលមានចម្ងាយ១,៥គីឡូម៉ែត្រផ្នែកខាងក្រោមនៃចំនុចប្រសព្វគ្នារវាងទន្លេសេសាននិងទន្លេស្រែពក និងមានចម្ងាយប្រមាណជា២៥គីឡូម៉ែត្រ ពីចំណុចជួបគ្នានឹងទន្លេមេគង្គ។ គម្រោងនេះត្រូវបានអនុម័តដោយគណៈរដ្ឋមន្ត្រីនៃប្រទេសកម្ពុជា នៅក្នុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១២ ហើយការសាងសង់ចាប់ផ្តើមនៅក្នុងខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៤ បើទោះបីជារបាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន (EIA) ដែលមិនបានឆ្លើយតបទៅនឹងការអនុវត្តន៍ដ៏ល្អប្រសើរជាអន្តរជាតិក៏ដោយ។

តាមលក្ខណៈបច្ចេកទេស ប្រសិនបើទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ត្រូវបានសាងសង់ក្នុងដៃទន្លេមេ នឹងបង្កឲ្យមានផលប៉ះពាល់យ៉ាងអវិជ្ជមានគួរឲ្យកត់សម្គាល់លើធនធានជលផល និងជីវៈចំរុះនៃអាងទន្លេមេគង្គក្រោម។ ការសិក្សាមួយនៅឆ្នាំ២០១២ (National Academy of Sciences) បានចង្អុលបង្ហាញថា ទំនប់វារីអគ្គិសនីនេះនឹងបណ្តាលអោយមានការធ្លាក់ចុះនូវបរិមាណត្រី ៩,៣% ហើយត្រីចំនួនជាង ៥០ប្រភេទ នឹងប្រឈមនូវការបាត់បង់ផុតពូជ។

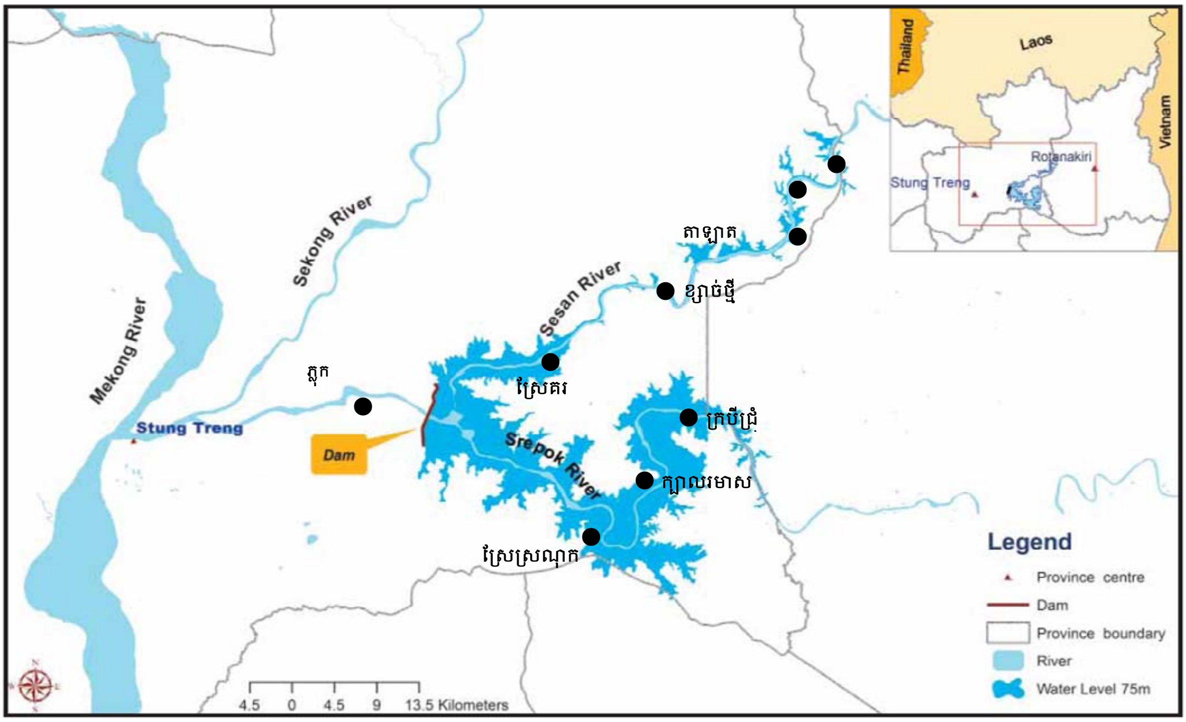

ផែនទីបង្ហាញពីអាងស្តុកទឹកនៃទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ និងភូមិសំខាន់ៗនៅក្នុងអាងទន្លេ (ប្រភព: វិច្ឆិកា ២០១២)

អ្នកជំនាញជាច្រើនបានហាមប្រាមចំពោះការសាងសង់ទំនប់មួយនេះ ដែលអាចធ្វើអោយមានការផ្លាស់ប្តូរនូវប្រព័ន្ធជលសាស្ត្ររបស់ទន្លេមេគង្គ និងទន្លេសាប ក៏ដូចជាកាត់បន្ថយនូវលំហូរដីល្បាប់ដែលមានជីជាតិសម្រាប់ដំណាំកសិកម្មប្រមាណពី៦ ទៅ៨%។ ក្នុងចំណោមទំនប់វារីអគ្គិសនីដែលបានគ្រោងសាងសង់នៅតំបន់មេគង្គក្រោមទាំងអស់ ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២នេះ នឹងបង្កឲ្យមានផលប៉ះពាល់យ៉ាងធំធេងបំផុតលើជីវម៉ាស (ការរស់នៅផ្ដុំគ្នា) របស់ត្រីក្នុងទន្លេ បើធៀបនឹងទំនប់នានាដែលបានគ្រោងនៅក្នុងអាងទន្លេមេគង្គក្រោម។ ផលប៉ះពាល់ទាំងនេះនឹងជះឥទ្ធិពលទៅដល់តំបន់ដីសណ្តទន្លេមេគង្គក្រោមក្នុងប្រទេសវៀតណាម និងផ្នែកខាងលើក្នុងប្រទេសឡាវ និងប្រទេសថៃ។

អ្នកភូមិចំនួនរាប់ពាន់នាក់កំពុងរស់នៅតាមទន្លេមេគង្គក៏ដូចជានៅតាមដៃទន្លេទាំងនេះដែរ នឹងទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានមកលើជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ លើសុវត្ថិភាពស្បៀង និងអាយុជីវិតរបស់ពួកគេ ព្រោះតែទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២នេះ។ ដោយការទទួលស្គាល់នូវផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានក្នុងតំបន់ពីទំនប់វារីអគ្គិសនី នៅក្នុងខែមិថុនាឆ្នាំ២០១២ ម្ចាស់ជំនួយអន្តរជាតិជាច្រើនរបស់គណៈកម្មការជាតិទន្លេមេគង្គ(MRC)បានជម្រុញឲ្យរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាធ្វើការគិតគូរ និងរចនាប្លង់គម្រោងឡើងវិញ និងដាក់ជូនមកគណៈកម្មការជាតិទន្លេមេគង្គដើម្បីធ្វើការពិគ្រោះយោបល់។

ព័ត៌មានពីទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២

កម្លាំងថាមពលផលិត៖ ៤០០មេហ្គាវ៉ាត់
កំពស់៖ ប្រហែល ៤០ ម៉ែត្រ
ប្រវែង៖ ០៨ គីឡូម៉ែត្រ
ទំហំផ្ទៃអាងស្តុកទឹក៖ ៣៣៥០០ហិកតា
ចំណាយទុនសាងសង់៖ ៨១៦លានដុល្លាសហរដ្ឋអាមេរិច

ទន្លេសេសានក្នុងភូមិស្រែគរ ២០១៣

ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ គឺជាគម្រោងមួយតាមបែបការកសាង-ការប្រតិបត្តិ-ការផ្ទេរ (BOT) ជូនទៅរដ្ឋក្នុងការប្រើប្រាស់ថាមពល អគ្គិសនីទាំងនោះបន្ទាប់ពីផុតកុងត្រារបស់ក្រុមហ៊ុន ។ ការសាងសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនីត្រូវចំណាយពេល៥ឆ្នាំ ទើបសាងសង់រួច។ បន្ទាប់ពីដំណើរការបាន៤០ឆ្នាំ នោះក្រុមហ៊ុននឹងផ្ទេរមកឲ្យរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា។ យោងតាមការជូនសេចក្តីប្រកាសរបស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានឲ្យដឹងថា ថាមពលអគ្គិសនីដែលផលិតបាននឹងលក់ឲ្យទៅអគ្គិសនីកម្ពុជា (EDC) នឹងលក់នាំចេញទៅឲ្យប្រទេស វៀតណាមផងដែរ។

អ្នកអភិវឌ្ឍន៍គម្រោង៖ ក្រុមហ៊ុនទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ ខូអិលធីឌី (Hydro Power Lower Sesan 2 Co. Ltd.: HPLS2) គឺជាក្រុមហ៊ុនមួយដែលមានកើតឡើងពីការចូលហ៊ុនគ្នារវាងក្រុមហ៊ុនរ៉ូយ៉ាល់

គ្រុប(៣៩%) និងឆៃណាហាយដ្រូឡានឆាងអ៊ិនធើណាសិនណាល់អ៊ិននើជី (China's Hydrolancang International Energy) ដែលជាក្រុមហ៊ុនបុត្រសម្ព័ន្ធរបស់ក្រុមហ៊ុនហ្វ៊ួននីង (Huaneng Group) របស់ចិន (៥១%) ហើយនឹងអគ្គិសនីវៀតណាមអន្តរជាតិ (EVNI), ដែលជាសាខារបស់ក្រុនហ៊ុនអគ្គិសនីវៀតណាម (EVN)ចំនួន១០%។

អ្នកផ្តល់ហិរញ្ញប្បទាន៖ ក្រុមហ៊ុនសាងសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ គឺ៣០% ជាទុនរបស់ក្រុមហ៊ុន និង៧០%ទៀតជាកម្ចីបានមកពីធនាគារមួយដែលមិនស្គាល់ឈ្មោះ តែភាគច្រើនគឺបានមកពីប្រទេសចិន។

ព្រឹត្តការណ៍សំខាន់ៗ

ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៧៖ អនុស្សរណៈយោគយល់មួយ (MOU) ត្រូវបានចុះហត្ថលេខារវាងអគ្គិសនីវៀតណាម (EVN) និងក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពលនៃរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ឲ្យក្រុមហ៊ុនអគ្គិសនីវៀតណាមធ្វើការសិក្សាពីលទ្ធភាពនៃការសាងសង់ទំនប់។

ឆ្នាំ២០០៨ - ២០០៩៖ ករណីសិក្សាពីលទ្ធភាពនៃការសាងសង់ទំនប់ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយសាខាក្រុមហ៊ុនអគ្គិសនីវៀតណាម គឺភីអ៊ីស៊ីស៊ីមួយ (PECC1)

ខែមករា ដល់ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨៖ ការសិក្សាពីហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងសង្គមត្រូវបានធ្វើឡើងដោយទីប្រឹក្សាកម្ពុជា(KCC)។

ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០៖ របាយការណ៍សិក្សាហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានរបស់គម្រោងត្រូវបានអនុម័ត។

ខែមេសា ឆ្នាំ២០១១៖ ក្រុមហ៊ុនសាងសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនីកម្ពុជា វៀតណាមដែលមានភាគហ៊ុនពីក្រុមហ៊ុនរ៉ូយ៉ាល់គ្រុប៤៩% និងអគ្គិសនីវៀតណាមអន្តរជាតិ (EVNI)៥១% ត្រូវបង្កើតនិងទទួលស្គាល់ថាជាអ្នកអភិវឌ្ឍទំនប់វារីអគ្គិសនីមួយនេះ។ ក្រោយមកបានចុះបញ្ជីជាផ្លូវការថា ក្រុមហ៊ុនទំនប់វារី អគ្គិសនីសេសានក្រោម២ ខូអិលធីឌី (HPLS2) ក្នុងឆ្នាំ២០១១ ដោយក្រុមហ៊ុនរ៉ូ យ៉ាល់គ្រុប។

ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១២៖ ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ ត្រូវបានអនុម័តដោយគណៈរដ្ឋមន្ត្រីនៃរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា។ កិច្ចព្រមព្រៀងសាងសង់ត្រូវបានចុះហត្ថលេខារវាងក្រុមហ៊ុនរ៉ូយ៉ាល់គ្រុប និងក្រុមហ៊ុនហាយដ្រូឡានឆាងអ៊ិនធើណាសិនណាល់អ៊ិននើជី(Hydrolancang Internal Energy)។

ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣៖ ច្បាប់របស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាអំពីការទូទាត់សំណងលើគម្រោងទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ត្រូវបានអនុម័តដោយរដ្ឋសភាជាតិ។

ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៣៖ កាសែតសារព័ត៌មានក្នុងស្រុកមួយបានចេញផ្សាយថា អាង &អាសូស៊ីអេសិនឡោយើ ខូអិលធីឌី (Ang & Associate Lawer Co. ltd.) គឺជាក្រុមហ៊ុនដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកឧកញ្ញា

គិត ម៉េង និងដែលបានកំពុងតែសំអាតផ្ទៃអាងស្តុកទឹករបស់ទំនប់វារីអគ្គិសនី។

ខែមករា ឆ្នាំ២០១៤៖ បទបញ្ញានិងនីតិវិធីច្បាប់សម្រាប់ដោះស្រាយគោលនយោបាយសំណង និងការតាំងទីលំនៅថ្មីត្រូវបានអនុម័តដោយក្រសួងរ៉ែ និងថាមពល (ពីមុនគឺក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និង ថាមពល ប្តូរមកជាក្រសួង រ៉ែ និងថាមពល) ។ គោលនយោបាយដំណោះស្រាយសំណងសម្រាប់ផលប៉ះពាល់នៃគម្រោងទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ ត្រូវបានរៀបចំដោយក្រុមហ៊ុនទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ អិលធីឌី។

ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៤ ៖ ការសាងសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២បានចាប់ផ្តើម។

ខែមិនា ឆ្នាំ២០១៤៖ គណៈកម្មាធិការសម្រាប់អនុវត្តន៍ការដោះស្រាយផលប៉ះពាល់នៃទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ ត្រូវបានបង្កើតឡើង និងអនុម័តដោយអភិបាលខេត្តស្ទឹងត្រែង។

ខែមិថុនា ដល់ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៤៖ គណៈកម្មាធិការដោះស្រាយនិងសំណងបានរៀបចំកិច្ចប្រជុំតាមភូមិដែលរងផលប៉ះពាល់នីមួយៗ ដើម្បីបង្ហាញគោលការណ៍សំណងដល់អ្នកភូមិ។ អ្នកភូមិជាច្រើនមិនបានយល់ស្របជាមួយនឹងគោលនយោបាយសំណងនោះ ហើយបានអះអាងថា អត្រាសំណងនោះគឺមិនគ្រប់គ្រាន់ និងសមរម្យទេ។

ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៤៖ ទទួលបានព័ត៌មានឲ្យដឹងថា ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ នឹងត្រូវធ្វើការរចនាប្លង់សារជាថ្មីឡើងវិញដោយមានការផ្លាស់ប្តូរនូវរចនាសម្ព័ន្ធ និងកំពស់នៃជញ្ជាំងទំនប់វារីអគ្គិសនី។

ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៤៖ ការសិក្សាពីទ្រព្យសម្បត្តិបានចាប់ផ្តើមសម្រាប់ដើម្បីគណនាប្រាក់សំណង គ្រួសារសហគមន៍។

ខែមិនា ឆ្នាំ ២០១៥៖ គណៈកម្មាធិបរិស្ថាននៃរដ្ឋសភាជាតិកម្ពុជាបានធ្វើដំណើរទស្សនកិច្ច និងស៊ើបអង្កេតមួយទៅតំបន់ការដ្ឋានសង់សាង់ទំនប់ និងភូមិស្រែគ ដែលនឹងត្រូវបានជន់លិចដោយសារទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២។

ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៥៖ ការសាងសង់កន្លែងតាំងទីលំនៅថ្មីសម្រាប់ឃុំក្បាលរមាសបានចាប់ផ្តើម។ ដីភូមិថ្មីនោះ មានទីតាំងស្ថិតនៅតាមបណ្តោយផ្លូវជាតិលេខ ៧៨ និងប្រហែលជា ២០ គីឡូម៉ែត្រ ពីភូមិចាស់បច្ចុប្បន្នរបស់ពួកគេ។

ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៥៖ កន្លែងតាំងទីលំនៅថ្មីសម្រាប់ឃុំក្បាលរមាសបានចាប់ផ្តើម ដែលមានទីតាំងនៅតាមបណ្តោយផ្លូវជាតិលេខ ៧៨ និងមានចម្ងាយ៤៨៩ - ៤៩១គីឡូម៉ែត្រ ពីរាជធានីភ្នំពេញ។

ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៥៖ គណៈកម្មការសំណង និងរើតាំងទីលំនៅថ្មី បានបញ្ជូនលិខិតជូនដំណឹងជាផ្លូវការទៅមេឃុំក្បាលរមាស និងមេភូមិច្រប់ និងមេភូមិស្រែស្រណុក ពីដំណើរការនៃការរើតាំងលំនៅថ្មី។

ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៥៖ ក្រុមតំណាង HPLS2 មួយក្រុម និងអភិបាលខេត្តស្ទឹងត្រែង បានទៅទស្សនាភូមិច្រប់ និងភូមិស្រែស្រណុក ដើម្បីជម្រុញដល់ការតាំងទីលំនៅថ្មី។ ភាគច្រើននៃអ្នកភូមិច្រប់ និងអ្នកភូមិ

ស្រែស្រណុក បានចាប់ផ្លាស់ប្តូរចេញពីភូមិចាស់របស់ខ្លួន។

ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៥៖ វេទិកាសាធារណៈស្តីពីទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ ត្រូវបានធ្វើឡើងនៅក្រុងស្ទឹងត្រែង។ អ្នកភូមិដែលរងផលប៉ះពាល់ប្រមាណជា១០០នាក់ បានទៅមើលការដ្ឋានសាងសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនី និងកន្លែងតាំងទីលំនៅថ្មីនៅបណ្តោយផ្លូវជាតិលេខ៧៨។ អ្នកភូមិបានពន្យល់ ពីបញ្ហានៃដំណើរការផ្តល់សំណង និងតាំងលំនៅថ្មី ព្រមទាំងបានធ្វើសំណើទៅតំណាងក្រុមហ៊ុន (HPLS2), រដ្ឋលេខាធិការនៃក្រសួងរ៉ែ និងថាមពល និងអភិបាលខេត្តស្ទឹងត្រែង ដើម្បីផ្តល់នូវការធានាសម្រាប់ផ្ទះសំបែង, និង បញ្ឈប់ការសាងសង់របស់ខ្លួន ហើយធ្វើការស្រាវជ្រាវពីផលប៉ះពាល់នៅខ្សែទឹកខាងលើនៃទំនប់នេះ។

ផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងសង្គមមកលើសហគមន៍កម្ពុជា និងសហគមន៍ក្នុងតំបន់

ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ (LS2) មានទីតាំងស្ថិតនៅដីរាប ឬតំបន់ទំនាប និងមានកំពស់ ៤0ម៉ែត្រ និងមានផ្ទៃដីអាងផ្ទុកទឹកទំហំ ៣៣៥00ហិកតា ។ យោងតាមរបាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន (EIA)គម្រោងនេះនឹងធ្វើឲ្យប្រជាជនចំនួន៤៧៨៥នាក់ ជម្លៀសចេញពីភូមិឋានទៅតាំងទីលំនៅថ្មី ក្នុងនោះមាន១០៥៩គ្រួសារមកពីភូមិចំនួន ៧ នៅក្នុងឃុំចំនួន៤។ របាយការណ៍មួយដែលបានបោះពុម្ពផ្សាយនៅក្នុងឆ្នាំ២០០៩បានបង្ហាញថា ផលប៉ះពាល់ទៅដល់ផ្នែកខាងលើនៃទំនប់នេះ អាចនឹងមានសភាពធ្ងន់ធ្ងរជាងការប៉ាន់ប្រមាណនៅក្នុងរបាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានទៅទៀត (EIA) ហើយយ៉ាងហោចណាស់មានប្រជាជនចំនួន៧៨០០០នាក់ នៅតាមដងទន្លេសេសាន និងទន្លេស្រែពក នៅផ្នែកខាងលើនៃទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ (LS2) ក៏ដូចជាភូមិចំនួន៨៧ភូមិ នៅតាមដងទន្លេពីរនេះ (សេសាន ស្រែពក) នឹងត្រូវបាត់បង់លទ្ធភាពសម្រាប់ចរាចរត្រីឡើងចុះក្នុងទន្លេទាំងនេះ។ ករណីសិក្សាមួយចំនួនទៀតក៏បានរកឃើញផងដែរថា ប្រជាជនជាង២២០០០នាក់ ដែលកំពុងរស់នៅផ្នែកខាងក្រោមទន្លេពីទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ (LS2) នឹងទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមានដោយសារការផ្លាស់ប្តូរនូវជលវិទ្យា និងគុណភាពទឹក ។ ផ្ទុយទៅវិញ នៅក្នុងច្បាប់ថ្មីមួយបានអនុម័តដោយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជានៅក្នុងឆ្នាំ២០១៣នេះ បែជាបង្ហាញថា ផលប៉ះពាល់ទូទៅរបស់ទំនប់វារីអគ្គិសនីមួយនេះ មានតិចតួចទៅវិញ ដោយបានអះអាងថាមានប្រជាជនតិចជាង៨00 គ្រួសារនៅក្នុងឃុំចំនួនបី នឹងត្រូវបានធ្វើការផ្លាស់ប្តូររើទីលំនៅថ្មី នឹងត្រូវទទួលបានសំណងពីការខូចខាត។

នៅក្នុងរបាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានបានសរសេរថា ទីតាំងថ្មីចំនួន៦កន្លែង ត្រូវបានគ្រោងបម្រុងទុកសម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរទីលំនៅថ្មីជូនដល់សហគមន៍មូលដ្ឋាន។ បើយោងតាមសម្តីរបស់អ្នកភូមិដែលត្រូវរើតាំងទីលំនៅថ្មីបានបញ្ជាក់ថា តំបន់ថ្មីទាំងនោះ គឺស្ថិតនៅក្នុងតំបន់ព្រៃការពារ ឬតំបន់ដីសម្បទានរបស់ក្រុមហ៊ុន។ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានរៀបចំទីតាំងលំនៅដ្ឋានថ្មី ប៉ុន្តែមានក្តីបារម្ភយ៉ាងខ្លាំងអំពីទីតាំងថ្មីនោះ គឺឋិតនៅឆ្ងាយពេកពីភូមិរបស់ពួកគាត់នាពេលបច្ចុប្បន្ន និងមិនអាចអំណោយផលដល់ការប្រកបរបរកសិកម្ម ដូចជាដំណាំស្រូវ និងបន្លែជាដើម។

លទ្ធភាពសេដ្ឋកិច្ច

អ្នកជំនាញរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជារំពឹងថា នឹងរកប្រាក់ចំណូលពីការបង់ពន្ធពីទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ចំនួន២៩,៥លានដុល្លារសហរដ្ឋអាមេរិចក្នុងមួយឆ្នាំនៅពេលទំនប់ចាប់ផ្តើមដំណើរការ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏នៅមានការចោទជាសំនួរចំពោះលទ្ធភាពសេដ្ឋកិច្ចពីទំនប់វារីអគ្គិសនីនេះជាពិសេស នេះជាសញ្ញាមួយដែលធ្វើឲ្យការប្រែប្រួលអាកាសធាតុមានការកើនឡើង ដែលរួមបញ្ចូលទាំងគ្រោះរាំងស្ងួត និងផ្លាស់ប្តូរនូវលំហូរទឹកតាំងមានដំណើរការនៃទំនប់វារីអគ្គិសនីនៅផ្នែកខាងលើ ។ នៅលើដងទន្លេសេសាន គឺបានសាងសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនីជាច្រើនរួចមកហើយនៅផ្នែកខាងលើក្នុងប្រទេសវៀតណាម ហើយទំនប់ទាំងនេះ ក៏បានជួបនូវវិបត្តិក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ថាមពលអគ្គិសនីពុំគ្រប់គ្រាន់ផងដែរ។ ជាលទ្ធផល មានន័យថា ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ នឹងបង្កឲ្យមានកង្វះខាតលំហូរទឹក និងមិនអាចផលិតបានថាមពលអគ្គិសនីតាមការគ្រោងទុកដល់ទៅ៤០០ម៉េហ្គាវ៉ាត់នោះទេ។ ជាការពិតណាស់ នៅក្នុងរបាយការណ៍សិក្សាពីហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន និង សង្គមបានប៉ាន់ប្រមាណថាការផលិតថាមពលអគ្គិសនីរបស់ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ នឹងមានការធ្លាក់ចុះដល់១០០ម៉េហ្គាវ៉ាត់នៅរដូវប្រាំង តែស្របពេលគ្នានេះ ប្រទេសកម្ពុជាមានតម្រូវការថាមពលខ្ពស់ជាងនេះទៅទៀត។

កង្វះខាតនូវការពិគ្រោះយោបល់

ភូមិស្រែគរ ២០១៣

សហគមន៍រងផលប៉ះពាល់មិនត្រូវបានពិគ្រោះយោបល់ជាមួយពួកគេអោយបានសមរម្យនោះទេ ក៏ដូចជាមិនបានផ្តល់ព័ត៌មានអោយបានគ្រប់គ្រាន់ដល់ពួកគេដែរ ទាំងផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានរបស់ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ ឬផែនការរើតាំងទីលំនៅថ្មី និងសំណងជាដើម។ សហគមន៍ដែលរស់នៅផ្នែកខាងក្រោមនៃទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ មិនបានទទួលការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយពួកគេអំពីបញ្ហាសំណង និងការតាំងទំលំនៅថ្មីនោះទេក្នុងពេលធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តនោះ។ ពួកគេត្រូវបានជូនដំណឹងតបន្ទាប់ពីផែនការ និងគោលនយោបាយពាក់ព័ន្ធនានាត្រូវបាន។ សហគមន៍មិនត្រូវបានគេផ្តល់ឱកាសណាមួយសម្រាប់ការពិភាក្សានោះទេ។

ខែវិច្ឆិកា ២០១២ និងខែកុម្ភៈ ២០១៣ អាជ្ញាធរមូលដ្ឋានបានរៀបចំការប្រជុំមួយនៅថ្នាក់ភូមិដែលស្ថិតនៅទីតាំងអាងស្តុកទឹកនៃទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២។ យោងតាមសម្តីសហគមន៍ដែលបានចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រជុំអាជ្ញាធរបានត្រៀមជម្រើសទីតាំងសម្រាប់ការតាំងទីលំនៅថ្មី រួមមានទីតាមដែលបិតនៅតាមដងទន្លេសេកុង និងពន្យល់ថាសំណងនឹងត្រូវបានផ្តល់ជូនដោយមានបញ្ចូលទាំងដីសម្រាប់សង់លំនៅដ្ឋាន និងដីកសិកម្ម។ ទោះបីជាបែបនេះក្តី សហគមន៍បានត្អូញត្អែរថា ព័ត៌មាននេះពុំទាន់មានភាពច្បាស់ និងមិនអាចជឿទុកចិត្តនៅឡើយទេ ពីព្រោះនៅមិនទាន់មានសេចក្តីលំអិត និង លិខិតស្នាមជាលាយលក្ខអក្សរជាក់លាក់ណាមួយត្រូវបាន ផ្តល់ជូនមកដល់សហគមន៍មូលដ្ឋាននៅឡើយ។

នៅក្នុងខែមករាឆ្នាំ ២០១៤ គោលនយោបាយសំណង និងការតាំងទីលំនៅថ្មី ត្រូវបានអនុម័តដោយក្រសួងរ៉ែ និងថាមពល។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ មានតែអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន និងមេឃុំប៉ុណ្ណោះ

ដែលត្រូវបានគេផ្តល់ឱ្យនូវឯកសារដែលពាក់ព័ន្ធតែមួយច្បាប់គត់ ហើយឯកសារទាំងនេះត្រូវបានផ្តល់ជូនដោយគ្មានការពន្យល់គ្រប់គ្រាន់លើខ្លឹមសាររបស់វានោះទេ។ ក្នុងខែមិថុនា និងខែកក្កដា គណៈកម្មាធិការអនុវត្តន៍គោលនយោបាយសំណង និងការតាំងទីលំនៅថ្មី បានរៀបចំកិច្ចប្រជុំផ្សព្វផ្សាយពីគោលនយោបាយនេះទៅដល់ភូមិដែលរងផលប៉ះពាល់។ ឯកសារគោលនយោបាយនេះត្រូវបានប្រគល់ទៅឱ្យអ្នកចូលរួមគ្នា ប៉ុន្តែពួកគេត្រូវបានប្រាប់ថា គោលនយោបាយនេះ គឺមិនអាចធ្វើការកែប្រែ ឬផ្លាស់ប្តូរបានទេ។

ដោយយោងតាមបទពិសោធន៍ផ្សេងៗគ្នាពីការទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់របស់អ្នករស់នៅនៅផ្នែកខាងក្រោមពីទំនប់វារីអគ្គិសនីនៅប្រទេសវៀតណាមអស់ជាងមួយទស្សវត្សហើយនោះ ធ្វើឲ្យសហគមន៍ដែលរស់នៅតាមដងទន្លេសេសាន និងស្រែពកបានជំទាស់ទៅនឹងការសាងសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២អស់រយៈពេលជាង៥ឆ្នាំមកហើយ ដែលសហគមន៍បានស្នើអោយម្ចាស់គម្រោង និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា អោយមានរៀបចំកិច្ចប្រជុំពិភាក្សាពីបញ្ហាដែលពុំទាន់បានដោះស្រាយ និងពិចារណាទៅលើជំរើសថាមពលដែលមាននិរន្តរភាព ដើម្បីអោយសមទៅនឹងតម្រូវការអគ្គិសនីរបស់ប្រទេស។

អនុសាសន៍

1) អ្នកអភិវឌ្ឍន៍គម្រោង និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាគួរតែទទួលស្គាល់ពីផលប៉ះពាល់ដ៏ធ្ងន់ធ្ងរនៃទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ ទៅលើធនធានធម្មជាតិនៃទន្លេមេគង្គ ជាពិសេសមច្ឆាជាតិ និងជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ ព្រមទាំងសុវត្ថិភាពស្បៀងរបស់សហគមន៍មូលដ្ឋាន មិនត្រឹមតែនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជានោះទេ ប៉ុន្តែប្រជាជនជាច្រើនទៀតតាមអាងទន្លេមេគង្គទាំងអស់ ក៏នឹងត្រូវទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់នេះដែរ និងសូមអោយមានការពិចារណាឡើងវិញទៅលើគម្រោងមួយនេះ ។

2) គណៈកម្មាការទន្លេមេគង្គ(MRC) និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា គួរតែទទួលស្គាល់នូវផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានផ្សេងៗជាច្រើន ទៅលើអាងទន្លេមេគង្គទាំងមូល ហើយសូមពិចារណាលើគម្រោងដោយពុំគួរចាត់ទុកថា វាគ្រាន់តែជាទំនប់វារីអគ្គិសនីនៅតាមដៃទន្លេ តែត្រូវគិតថា វាក៏ជាទំនប់វារីអគ្គិសនីមួយដែលសមមូលទៅនឹងទំនប់វារីអគ្គិសនីមួយដែលសាងសង់លើដងទន្លេមេគង្គដែរ ហើយគួរយកបញ្ហានេះដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងដំណើរការនៃកិច្ចប្រជុំពិគ្រោះយោបល់របស់គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ។

3) ផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមាននៃទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២មកលើបរិស្ថានវិទ្យា ក៏ដូចជាជីវិតរស់នៅតាមដងទន្លេមេគង្គ ជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ និងវប្បធម៌ប្រពៃណីរបស់សហគមន៍មូលដ្ឋាន ជាពិសេសសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលពឹងផ្អែកលើធនធានធម្មជាតិដែលមានក្នុង និងតាមដងទន្លេ គួរតែសិក្សាអោយបានហ្មត់ចត់ និងថ្លឹងថ្លែងអំពីចំណូលសេដ្ឋកិច្ចដែលយើងទទួលបានពីគម្រោងនេះ។ ការសិក្សាទាំងនេះមិនគួរធ្វើការសិក្សាតែនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាប៉ុណ្ណោះទេ តែគួរធ្វើការសិក្សាដោយគ្របដណ្តប់ទៅដល់តំបន់នៃអាងទន្លេមេគង្គទាំងមូលផងដែរ។

4) ក្រុមហ៊ុនទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ និង រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា គួរតែផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ នូវរបាយការណ៍ដែលថា ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ ត្រូវរចនាប្លង់សារជាថ្មី និងសិក្សាពីហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានឡើងវិញ។ ការសិក្សាពីហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានថ្មី គួរតែពង្រីកវិសាលភាពនៃការវាយតម្លៃពីផលប៉ះពាល់របស់ទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ ទៅដល់អាង

ទន្លេមេគង្គ។ សកម្មភាពសាងសង់ទាំងអស់ដែលទាក់ទងទៅនឹងទំនប់វារីអគ្គិសនីនេះ គួរតែផ្អាកសិន រហូតដល់របាយការណ៍វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថានថ្មីត្រូវបានបញ្ចប់។

5) ព័ត៌មានស្តីពីទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោម២ និងផែនការផ្លាស់ប្តូទីលំនៅថ្មី និងផែនការសំណងគួរតែត្រូវបានចែកចាយ និងជូនដំណឹងដល់សហគមន៍ដែលនឹងទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់ពីគម្រោងដោយផ្ទាល់ក្តី និង ដោយប្រយោលក្តី។ ពួកគាត់គួរតែចូលរួមពិគ្រោះយោបល់អោយបានពេញលេញ ហើយគំនិតយោបល់របស់ពួកគាត់គួរតែត្រូវបានដាក់បញ្ចូលនៅក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តចុងក្រោយ ។

យោង៖

Baird, Ian G. 2009. *Best Practices in Compensation and Resettlement for Large Dams: The Case of the Planned Lower Sesan 2 Hydropower Project in Northeastern Cambodia*. Phnom Penh, Cambodia: Rivers Coalition Cambodia.

Cambodia Daily. "Government Approves Dam on Lower Sesan," November 5, 2012. http://www.cambodiadaily.com/news/government-approves-dam-on-lower-sesan-5159/

----------. "Electricity Vietnam No Longer Involved in Lower Sesan 2 Dam," November 28, 2012. http://www.cambodiadaily.com/news/electricity-vietnam-no-longer-involved-in-lower-sesan-2-dam-6363/

Global Times. "Cambodian, Chinese Firms to Jointly Develop Hydropower Plant," November 26, 2012. http://www.globaltimes.cn/content/746551.shtml

Grimsditch, Marc. 2012. *3S Rivers Under Threat.* 3S Rivers Protection Network and International Rivers.

International Rivers. "Cambodia's Lower Sesan 2 Dam's Draft Law Evades Costs and Concerns," Accessed on July 11, 2013. http://www.internationalrivers.org/resources/cambodia%E2%80%99s-lower-sesan-2-dam%E2%80%99s-draft-law-evades-costs-and-concerns-7825

----------. "Lower Sesan 2 Dam," Accessed on September 1, 2015. http://www.internationalrivers.org/campaigns/lower-sesan-2-dam

International Water Power & Dam Construction. "China's Huaneng takes majority stake in Se San River Ⅱ hydro project, Cambodia," February 24 2014. http://www.waterpowermagazine.com/news/newschinas-huaneng-takes-majority-stake-in-se-san-river-ii-hydro-project-cambodia-4183165

Phnom Penh Post. "Lies, Threats at Dam Site," April 8, 2013. http://www.phnompenhpost.com/national/lies-threats-dam-site

PECC1 & KCC. 2008. *Environmental Impact Assessment for Feasibility Study of Lower Sesan 2 Hydropower Project, Stung Treng Province, Cambodia.* Phnom Penh, Cambodia

Vicheka S. 2012. *Lower Sesan 2 Hydropower Dam: Current Livelihoods of Local Communities (A Baseline Study).* Phnom Penh, Cambodia: The NGO Forum of Cambodia.

Mekong Watch. *Interview at Affected Village in February 2015 Regarding Asset Measurement Survey Held on Lower Sesan 2 Dam*, June 15, 2015. http://www.mekongwatch.org/PDF/LS2_FieldNoteRegardingAssetSurvey.pdf

----------. *Lower Sesan 2 Dam Compensation and Resettlement Program Implementation Impacts on Indigenous Communities (Notes made from interviews in July 2015)*, November 5, 2015. http://www.mekongwatch.org/PDF/LS2_NotesCompensationResettlement.pdf

Ziv, G., Baran, E., Nam, S., Rodríguez-Iturbe, I., and Levin, S. 2012. "Trading-off Fish Biodiversity, Food Security and Hydropower in the Mekong River Basin," *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*. http://www.pnas.org/content/109/15/5609.full.pdf+html

(ព័ត៌មានទាំងអស់ខាងលើបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពនៅថ្ងៃទី ១០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៥)